HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

זאת תורת העולה היא. זאת היא העולה הבאה על ג' מיעוטין, לפי שצא מהקבלה סהם למדנו על הפסולין שעלו למזבח ולא ירדו, דלעילמין מעולה על מוקדש על המזבח כל הלילה, משעלה על מוקדה תמה עם כל הלילה, לפיכך מיעט לך בו ג' מיעוטין למעט ג' פסולין (בבחים כה:) וכתב רחמנא זאת תורת העולה לומר שתהא עולה כשרה ולא תהא עולה ופסולה, וכאי מלמא מיעוטי מעטי הני מלמא פסולי (נדה מ. וכעי"ז בבחים שם) זאת מיעוטא וחיל מיעוטא וס"ד דהעולה מיעוטא, דמשמע העולה עולה כשרה ולא פסולה, וכאי מלמא מיעוטי מעטי הני מלמא פסולי (נדה מ. וכעי"ז בבחים שם) זאת מיעוטא וחיל מיעוטא וס"ד דהעולה מיעוטא, דמשמע העולה כמיומדת, כשרה ולא פסולה, למעוטי מי פסולין שנפלעלי עלי ירדו, ולא תימא לפ שהוצ בעלים נמזבח לבל פסולין אתת (זבחים פד.).

תוספות הרא"ש

מעשה יהו פטורים שהרי ב"ד מביאין פר בהוראה והם פטורים מ"ל מעם הארץ ואפי' רובו דהמחייבי בשגגת מעשה. ומתוך זה משמע דמעוטא בשגגת מעשה פשיטא לן דמחייבי משום דאין ב"ד מביאין עליהן והם עצמם חייבים דיחיד שעשה בהוראת ב"ד חייב וכי היכי דמחייבי בהורא' ה"נ מחייבי בשגגת מעשה דאית לן לאוקמי קרא במיעוט הקהל משום דאשכחן בה קרבן זה בין בשגגת מעשה בין בהעלם דבר ומש"ה מהדר אורבא לחייבא ואי הקאמרת אם הם ולא ב"ד א"כ מאי אולמי' דמיעוט דפשוט לן דחייבין בשגגת מעשה טפי מרוב דקמהדר אורבא (וחישבנהו) [לחייבנהו] אדרבה איפכא מסתברא דטפי איה לן לאוקמי חייבא דשגת מעשה ברוב קהל שחטאו לחיוב כל א' וא' כשבה אי שעירה שכן מצינו שחפץ הקב"ה בכפרתם שנתן להם כפרה בהעלם דבר [אבל מיעוט] שאין ב"ד מביאין עליהן פר והן פטורין [גם] בשגגת מעשה יהיו פטורין אלא ודאי מדפשיטא ליה לתנא דמיעוט בשגגת מעשה חייבין ורקמהדר אורבא אלמא יחיד שעשה בהוראת ב"ד חייב וכי היכי דמיעוט מחייבין בהעלם דבר כל א' כשבה או שעירה ה"נ בשגגת מעשה גרידא (וא"ת) לאו מיעוט בהוראה קמא לא לתנא כי היכי דתקשי לך כיון דמיעוט בהוראה פטורין אשתכח דאכתי לא נפקא לן דמחייבי מיעוט בשגגת מעשה גרידא ואדמהדר אורבא דליחייבא אשגגת מעשה גרידא נהדר ברישא אמיעוטא דליחייבי בשגגת מעשה דלבסוף נהדר אורבא לחייבי בשגגת מעשה אלא מיעוט בשגגת מעשה מקרא נפקא לה לתנא דקתני תנא מעיקרא בהדיא אין לי אלא אחד שעשה שנים שעשאו או ג' ששאר יכול יהו פטורים ת"ל מעם הארץ והכי איתברי לן דמיעוט בשגגת מעשה לאו מיעוט בהוראה קמא ליה לתנא אלא מקרא בהדיא הוא דקמא ליה והאי דקאמר אנא אומר מיעוט הקהל שחטאו בשגגת מעשה חייבין שאין ב"ד בהוראה לאו למימר דמהכי נפקא ליה לתנא אלא משום דכיון דנפקי ליה לתנא מרובים לחייבי בשגגת מעשה גרידא כדקתני ת"ל מעם הארץ ואפ' (בא) מרובים קא בעי למידק השתא אהני מרובין דאתרבי לחייבי מקרא אי במיעוט הקהל בלחוד או אפילו ברוב הקהל והיינו דקאמר ועדיין אני אומר אע"ג שהיכה הכתוב בחייבא עדיין אני אומר שלא הכתוב מרובים (אלא) בזמן שהם במיעוט הקהל שהרי הם הראים להתחרבות לחייבא בשגגת מעשה שכן אין מביאין ע"י פר בהוראה וחייבין הם (הא) אבל רוב הקהל לא מרבין ליה בשגגת מעשה לחיוב שהרי ב"ד מביאין פר ואי' הם פטורין וכי היכי דפטרי בהוראה פטרי בשגגת מעשה ת"ל מעם הארץ רובא רובא וכולה במשמע (אה"נ) והאי דפריך אמי אולמיה דמיעוט מרובא ה"פ מדבינא לי' קרא במיעוט דקהל משום דאין ב"ד מביאין פר ע"י אלמא פשיטא ליה דהם חייבין דאי לאו הכי מאי אולמיה דמיעוט מרוב ולפי מה שהבנתי דברי רש"ל עיין מאיר לפירושו וקרובין דבריו. ומיהו הא קשיא לן מאן הוי אנא דקאמר (אבל שאר בעיות) [חלב] פר ע"י הם פטורין ר"מ הוא (לקמן דף ה.), ואיכוו דאית לי' בשבת פרק המצניע (דף צג.) יחיד ששגה בהוראת ב"ד פטור וכן אמר רב נחמן לקמן ור"מ הוא דאמר כר"מ בחדא ופליג עליו בחדא: ואב"א עדיין אני אומר לא מצית לאוקמיה כר' יהודה וכר' ואידך (בתרא) רבי יהודה היא דסתם ספרא ר' יהודה היא: **לא** דכ"ע יחיד ששגה בהוראת ב"ד פטור. ה"ה דהוה מצי למימר דר"ש דסברי חייב אלא דניחא ליה למימר דכולהו סברי כסתניתין ועוד דר"מ אית ליה בפרק המצניע דיחיד ששגה בהוראת ב"ד פטור: ר"ש בר שמעון אומר משמו תטאו שתה והם רובו של קהל. ירושלמי אמר ר"א לא אמר אלא שהם רוב הא ה' אע"פ שהם רובא פטורין אמר ר' יוסי בר בון מתני' אמרה בן מחצית שבטים ובלבד רוב אובלוסין מחצית אובלוסין ובלבד

ג) לקמן ה., ב) [נסח], ג) [עיי"ש פב. וש"נ], ד) [לקמן ה:], ה) [נסח ע"פ מוספתא פ"ם], ו) ני' ר"ת, ז) [בפמ"ג רש"י ד"ה לו דלמא וכו' מוכח דגרסינן הקרב, ח) רש"י, ט) ומ"ו, י) [ויקרא ד], יא) ועי' רש"י, יב) ועי' גליון הש"ס לע"ז], יג) [סוריות פ"ד ה"ו], יד) [לקמן ה.].

תורה אור השלם

1. צו את אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה הִוא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה עַד הַבֹּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ: ויקרא ו ב

2. וְיָשַׁע שְׁלֹמֹה בְּעֵת הַהִיא אֶת חַג וְכָל יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ קָהָל גָּדוֹל מִלְּבוֹא חֲמָת עַד נַחַל מִצְרַיִם לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֵינוּ שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁבְעַת יָמִים אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם: מלכים א ח סה

מוסף רש"י

זאת תורת העולה היא. זאת היא העולה הבאה על ג' מיעוטין, לפי שצא מהקבלה סהם למדנו על הפסולין שעלו למזבח ולא ירדו, דלעילמין מעולה על מוקדש על המזבח כל הלילה, משעלה על מוקדה תמה עם כל הלילה, לפיכך מיעט לך בו ג' מיעוטין למעט ג' פסולין (בבחים כה:) וכתב רחמנא זאת תורת העולה היא לומר שתהא עולה כשרה ולא תהא עולה ופסולה, וכאי מלמא מיעוטי מעטי הני מלמא פסולי (נדה מ. וכעי"ז בבחים שם) זאת מיעוטא וחיל מיעוטא וס"ד דהעולה מיעוטא, דמשמע העולה כמיומדת, כשרה ולא פסולה, למעוטי מי פסולין שנפלעלי עלי ירדו, ולא תימא לפ שהוצ בעלים נמזבח לבל פסולין אתת (זבחים פד.).

תוספות הרא"ש

מעשה יהו פטורים שהרי ב"ד מביאין פר בהוראה והם פטורים מ"ל מעם הארץ ואפי' רובו דהמחייבי בשגגת מעשה דאית לן לאוקמי קרא במיעוט הקהל משום דאשכחן בה קרבן זה בין בשגגת מעשה בין בהעלם דבר ומש"ה מהדר אורבא לחייבא ואי הקאמרת אם הם ולא ב"ד א"כ מאי אולמי' דמיעוט דפשוט לן דחייבין בשגגת מעשה טפי מרוב דקמהדר אורבא (וחישבנהו) [לחייבנהו] אדרבה איפכא מסתברא דטפי איה לן לאוקמי חייבא דשגת מעשה ברוב קהל שחטאו לחיוב כל א' וא' כשבה או שעירה שכן מצינו שחפץ הקב"ה בכפרתם שנתן להם כפרה בהעלם דבר [אבל מיעוט] שאין ב"ד מביאין עליהן פר והן פטורין [גם] בשגגת מעשה יהיו פטורין אלא ודאי מדפשיטא ליה לתנא דמיעוט בשגגת מעשה חייבין ורקמהדר אורבא אלמא יחיד שעשה בהוראת ב"ד חייב וכי היכי דמיעוט מחייבין בהעלם דבר כל א' כשבה או שעירה ה"נ בשגגת מעשה גרידא (וא"ת) לאו מיעוט בהוראה קמא לא לתנא כי היכי דתקשי לך כיון דמיעוט בהוראה פטורין אשתכח דאכתי לא נפקא לן דמחייבי מיעוט בשגגת מעשה גרידא ואדמהדר אורבא דליחייבא אשגגת מעשה גרידא נהדר ברישא אמיעוטא דליחייבי בשגגת מעשה דלבסוף נהדר אורבא לחייבי בשגגת מעשה אלא מיעוט בשגגת מעשה מקרא נפקא לה לתנא דקתני תנא מעיקרא בהדיא אין לי אלא אחד שעשה שנים שעשאו או ג' ששאר יכול יהו פטורים ת"ל מעם הארץ והכי איתברי לן דמיעוט בשגגת מעשה לאו מיעוט בהוראה קמא ליה לתנא אלא מקרא בהדיא הוא דקמא ליה והאי דקאמר אנא אומר מיעוט הקהל שחטאו בשגגת מעשה חייבין שאין ב"ד בהוראה לאו למימר דמהכי נפקא ליה לתנא אלא משום דכיון דנפקי ליה לתנא מרובים לחייבי בשגגת מעשה גרידא כדקתני ת"ל מעם הארץ ואפ' (בא) מרובים קא בעי למידק השתא אהני מרובין דאתרבי לחייבי מקרא אי במיעוט הקהל בלחוד או אפילו ברוב הקהל והיינו דקאמר ועדיין אני אומר אע"ג שהיכה הכתוב בחייבא עדיין אני אומר שלא הכתוב מרובים (אלא) בזמן שהם במיעוט הקהל שהרי הם הראים להתחרבות לחייבא בשגגת מעשה שכן אין מביאין ע"י פר בהוראה וחייבין הם (הא) אבל רוב הקהל לא מרבין ליה בשגגת מעשה לחיוב שהרי ב"ד מביאין פר ע"י הם פטורין וכי היכי דפטרי בהוראה פטרי בשגגת מעשה ת"ל מעם הארץ רובא רובא וכולה במשמע (אה"נ) והאי דפריך אמי אולמיה דמיעוט מרובא ה"פ מדבינא לי' קרא במיעוט דקהל משום דאין ב"ד מביאין פר ע"י אלמא פשיטא ליה דהם חייבין דאי לאו הכי מאי אולמיה דמיעוט מרוב ולפי מה שהבנתי דברי רש"ל עיין מאיר לפירושו וקרובין דבריו. ומיהו הא קשיא לן מאן הוי אנא דקאמר (אבל שאר בעיות) [חלב] פר ע"י הם פטורין ר"מ הוא (לקמן דף ה.), ואיכוו דאית לי' בשבת פרק המצניע (דף צג.) יחיד ששגה בהוראת ב"ד פטור וכן אמר רב נחמן לקמן ור"מ הוא דאמר כר"מ בחדא ופליג עליו בחדא: ואב"א עדיין אני אומר לא מצית לאוקמיה כר' יהודה וכר' ואידך (בתרא) רבי יהודה היא דסתם ספרא ר' יהודה היא: **לא** דכ"ע יחיד ששגה בהוראת ב"ד פטור. ה"ה דהוה מצי למימר דר"ש דסברי חייב אלא דניחא ליה למימר דכולהו סברי כסתניתין ועוד דר"מ אית ליה בפרק המצניע דיחיד ששגה בהוראת ב"ד פטור: ר"ש בר שמעון אומר משמו תטאו שתה והם רובו של קהל. ירושלמי אמר ר"א לא אמר אלא שהם רוב הא ה' אע"פ שהם רובא פטורין אמר ר' יוסי בר בון מתני' אמרה בן מחצית שבטים ובלבד רוב אובלוסין מחצית אובלוסין ובלבד

זאת תורת העולה היא העולה. זאת היא העולה הבאה על ג' מיעוטין: **מד פרט לנשתטה בלילה** ומד פרט לנשפך דמה ומד פרט לניצוק דמה מון לקלעים שאם שלמה על גבי המזבח תרד ולא הויא עולה משובה וכאי נמי מפרש במסכת נדה בפרק יוצא דופן (לף מ.): **ו' שבעים.** לזהו רוב יהודה לסיינו ג"ד: **ג"ד מעלים לרוב לגבור.** דעשו עם מעט לגבור והשלימו לרוב לגבור: [ב] **[לגבור מייתי].** ור' מאיר פוטר לגבור להא קא מייתי ג"ד כדאמרי' לקמן [ה.] רבי מאיר אומר שבעה שבעים שאמטו בית דין מביאין עליהם פר והן פטורין [ג]. ומי קשיא הא אמרי' בכל התורה ואיכי אין מיעוט אחד מיעוטו אלא לרבות ואיכי אמרי' אלו ג' מיעוטין דממעטינן מותם בירושלמי [ד] מפרש ר"מ היכא דליכא אלא ג' מיעוטין ג' מיעוטין אלו הכא דליכא אלא ג' מיעוטין **מזה אמר זה ממד קלע כולהו אתו למעט** וכן בל"ב מדות מלמדני: **שומו שבעה מיי.** להניא פר שבעה שבט אחד מקרי כולן: **רבי שמעון בן אלעזר אומר משמו** [ה]: **אמר רב חסי וכהורלה.** דקי"ל כי הורו ב"ד ועשו רוב קהל על פיהם שמביאים פר: **הלך אחר רוב ושבי' נאחז ישראל.** לתותם שבאותה לאחן אין מן המנין ולא אותן למנוול מלריס ולאוך למוזה לאחן היה: **פשיעה מרובין ונמעטו.** כגון שהורו ב"ד ועשו רוב קהל על פיהם דנמחייבו להניח פר ולא הספיקו להניח פר על שנמעטו שאתו מקלתן היינו פלוגתא דר' שמעון ורבנן דתנן (לקמן ו.) תטו כאן משוה וגשיא עד שלא נתמנו היה מיניהן ולא הספיקו להניח פר עד